Hur kan vi öka svarsfrekvens bland underrepresenterade grupper i Folkhälsoenkäten?

Vicky Bartelink

Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin - Region Stockholm

Region Stockholm

Om Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin (CES)

- I uppdrag av hälso- sjukvårdsförvaltning, Region Stockholm
- Tillhör SLSO
- CES bidrar till en god och jämlik hälsa för befolkningen i Stockholms län genom kunskapsutveckling och kunskapsspridning.

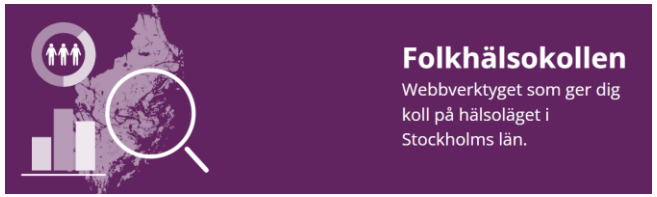

Region Stockholms folkhälsoenkät

- Frågorna om hälsa och riskfaktorer (ex. fysisk aktivitet, mat- och sömnvanor, sjukdomar, rökning, arbetssituation)
- Startades 2002
- Skickas ut vart fjärde år till ett stratifierat slumpmässigt urval av ungefär 50 000 individer i Stockholms län
- Enkätdata kopplas ihop med registerdata om demografi, socioekonomi och hälso- och sjukvården.
- Ligger till grund till många av våra rapporter och kunskapsunderlag

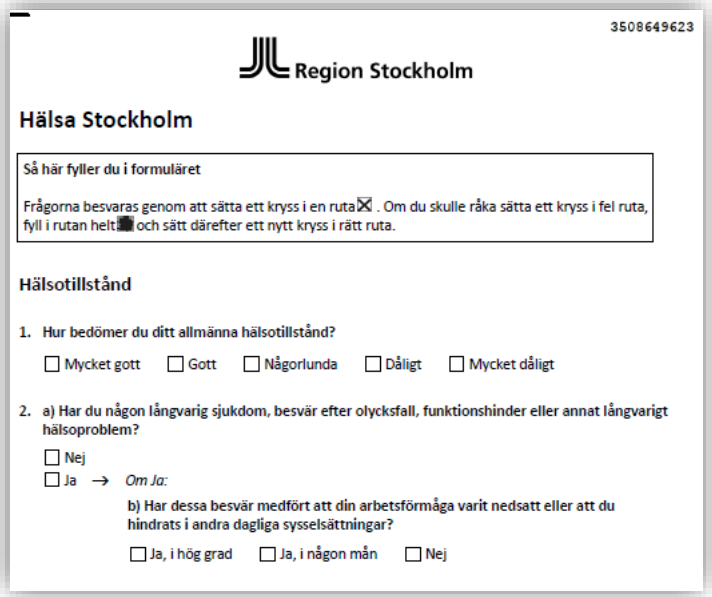

3508649623

Region Stockholm

Hälsa Stockholm

Så här fyller du i formuläret

Frågorna besvaras genom att sätta ett kryss i en ruta ☒. Om du skulle råka sätta ett kryss i fel ruta, fyll i rutan helt ■ och sätt därefter ett nytt kryss i rätt ruta.

Hälsotillstånd

1. **Hur bedömer du ditt allmänna hälsotillstånd?**

☐ Mycket gott ☐ Gott ☐ Någorlunda ☐ Dåligt ☐ Mycket dåligt

2. **a) Har du någon långvarig sjukdom, besvär efter olycksfall, funktionshinder eller annat långvarigt hälsoproblem?**

☐ Nej
☐ Ja → *Om Ja:*

b) Har dessa besvär medfört att din arbetsförmåga varit nedsatt eller att du hindrats i andra dagliga sysselsättningar?

☐ Ja, i hög grad ☐ Ja, i någon mån ☐ Nej

Region Stockholm

Systematiskt bortfall

- Inte alla svarar på enkäten och eftersom bortfallet sällan är slumpmässigt, kan det leda till systematiska fel i resultaten (bias)
- Det förväntas leda till fel i slutsatser eftersom urvalet av respondenter inte representerar hela befolkningen längre och resultat av enkäten förväntas då inte heller representera verkligheten

Strategier CES:

- Överurval i områden med lägst svarsfrekvens (2021)
- Kalibreringsvikter – justera data i efterhand mha hjälpvariabler från register
- **Verksamhetsutveckling: Hur kan vi öka svarsfrekvens bland underrepresenterade grupper?**

Region Stockholm

Centrala frågor

Vilka grupper är underrepresenterade i folkhälsoenkäten?

Varför svarar man inte?

Hur kan vi öka svarsfrekvensen bland underrepresenterade grupper?

Region Stockholm

Vilka grupper är underrepresenterade i folkhälsoenkäten?

Metod: kvantitativa bortfallsanalyser

Svarsfrekvensen för folkhälsoenkäten 2021 log i genomsnitt på 48 %

- Unga vuxna (framförallt unga män)
- Individer med låg SES
- Individer som är födda utomlands

Svarsfrekvens uppdelat på ålder och kön

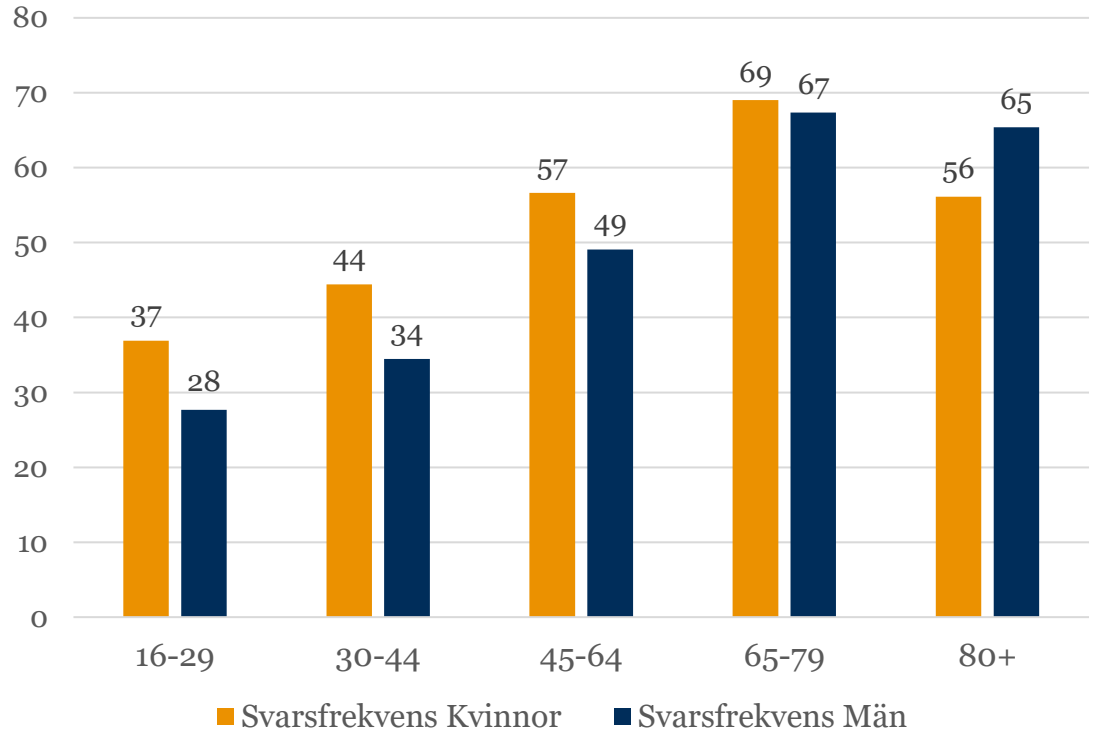

Region Stockholm

Svarsfrekvens efter inkomst

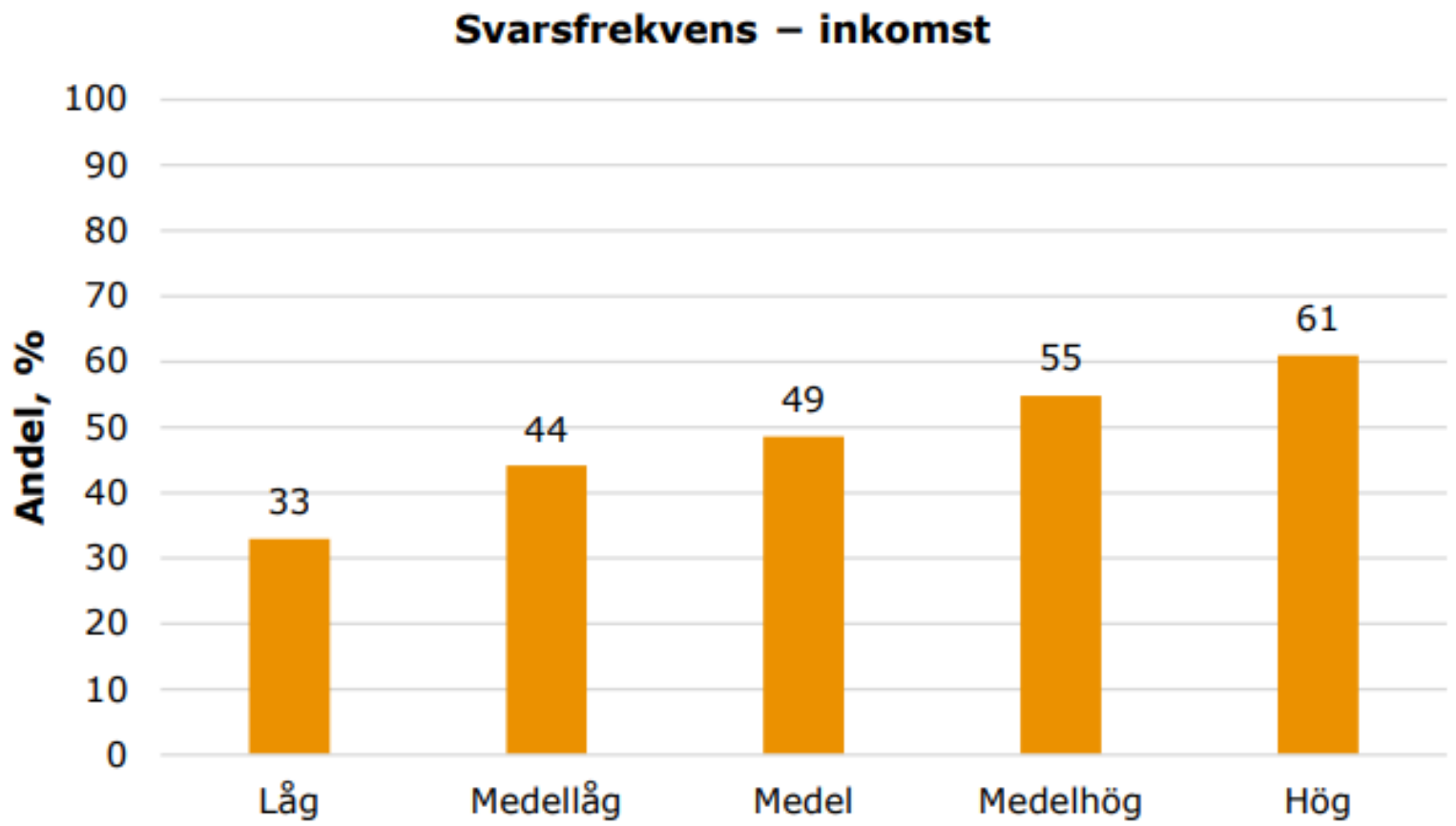

Region Stockholm

Svarsfrekvens efter födelseland

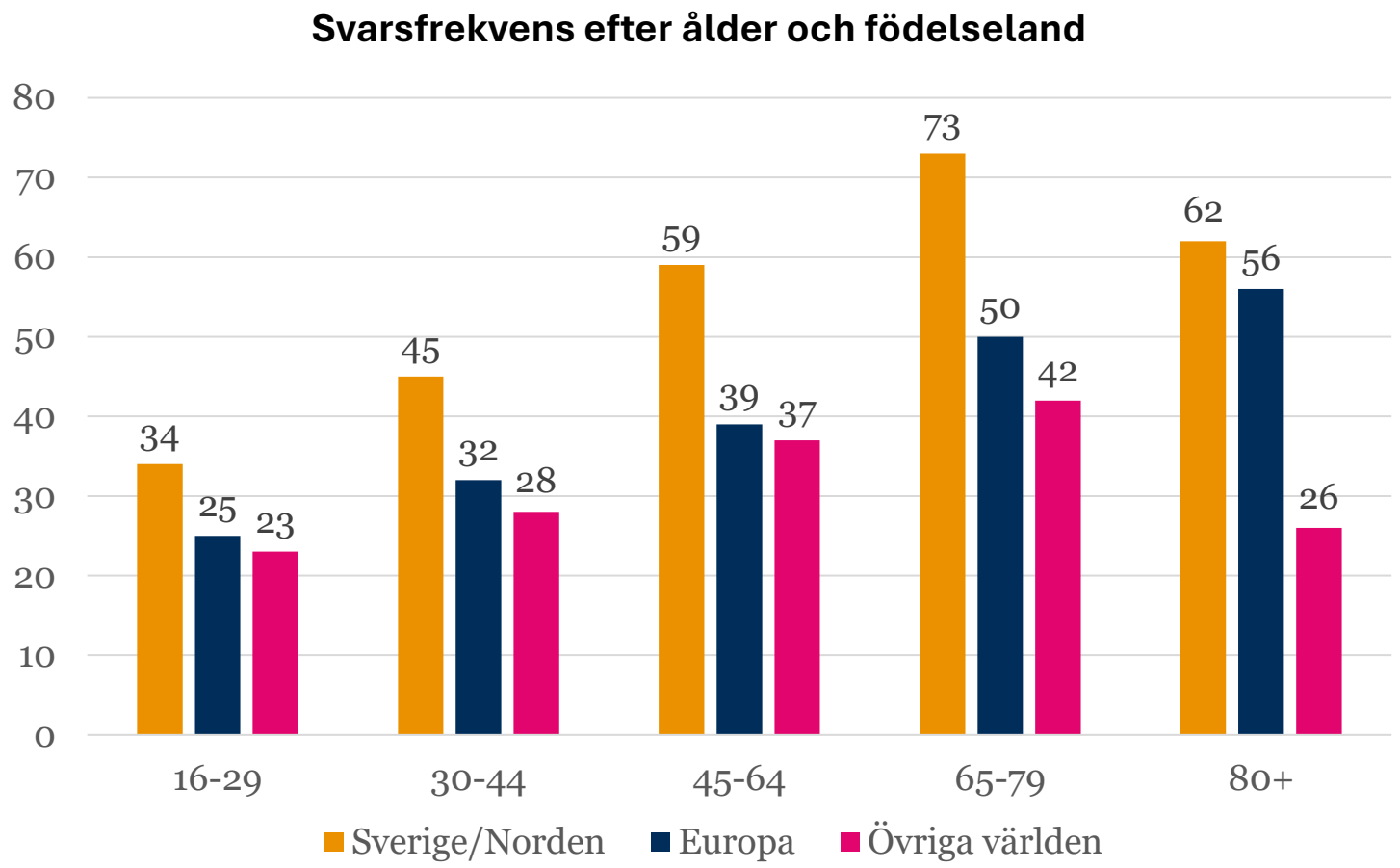

Region Stockholm

Svarsfrekvens efter område

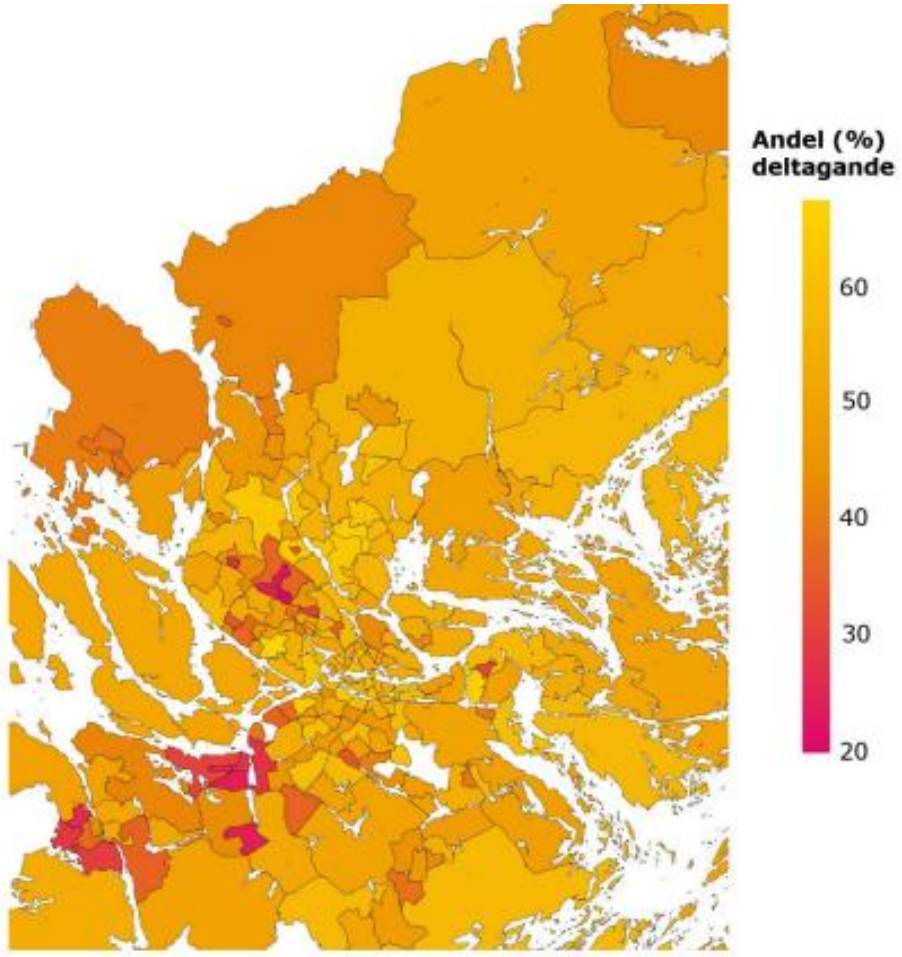

Tabell. Bostadsområden med lägst svarsfrekvens (under 35 %)

Svarsfrekvens	Bostadsområde
Svarsfrekvens <25	Rinkeby, Husby
Svarsfrekvens 25–30	Storvreten, Alby, Tensta, Hallunda-centrala Norsborg, Ronna-Lina Hage, Tallbohov-Hammaren, Fittja, Vårby-Masmo, Geneta
Svarsfrekvens 31–35	Hovsjö-Södra Saltskog, Hallonbergen-Ör, Hallunda-Norsberg, Orminge-Krokhöjden, Rågsved, Skärholmen

Region Stockholm

Varför svarar man inte?

Metod: kvalitativ datainsamling

- Fokusgrupp med nyckelpersoner
- Korta samtal med målgruppen och guidade gruppdiskussioner
  - Fokus på grupper och områden med lägst svarsfrekvens
  - Fritidsgårdar, bibliotek, hälsokontroller mm

Onsdag 29 januari – kl. 17
Quiz och samtal om hälsa – vi vill höra vad du tycker!

Region Stockholm skickar vart fjärde år ut en enkät om hälsa till folk som bor i länet. Svaren används som underlag till insatser som kan förebygga sjukdomar. Men många väljer att inte svara.

Vad tror du? Varför är det så? Och om du fick bestämma, vilka frågor om hälsa borde man ställa? Vi vill höra vad *du* tycker!

Kom och häng med oss onsdag 29 januari kl. 17!

Vi kör i gång med ett kul quiz om hälsa, och sen funderar vi tillsammans kring enkäten och hälsa!

Vi bjuder på fika!

Varmt välkommen!

Region Stockholm

Enkäten upplevs lång, svår och oattraktiv

- Svårformulerade frågor
- Brist på svarsalternativ (vet ej, vill inte svara)
- För många frågor, mycket text
- Ovan med enkäter

Region Stockholm

Brist på tillit, otydligt syfte och låg prioritet

- Låg tillit till Region Stockholm
- Enkäten är inte prioriterad i vardagen
- Otydligt syfte med enkäten – vad händer med resultaten?
- Post når inte alltid fram

”Jag tycker att folk missförstår sådana här papper, för de tror mer att typ ni försöker hjälpa dem och sedan så kommer de tro, ja de kommer hämta någon psykolog, en polis eller hit och dit men egentligen så försöker ni bara sammanfatta hur dagens generation och barn lever normalt” (man, 16 år)

”Brevbäraren, han orkar inte leta. […] så står 5 Ali och så står nästa dörr 6 Ali, så var ska han lägga?

”Man bryr sig inte, livet är tufft.” (man, 49 år)

”Det leder inte till något.” (man, 36 år)

Region Stockholm

Låg tilltro till datasäkerhet

- Rädsla för konsekvenser
- Känsliga frågor (som om självmord eller psykisk hälsa) kommer inte att besvaras ärligt av alla

”Jag undrar om jag svarar [..] vilket helvete jag har här, är det någon som kommer och…, hem till mig och åtgärdar då blir jag rädd..) (kvinna, 81 år)

”De säger det är anonymt, det finns inte anonymt.”

Region Stockholm

Hur kan vi öka svarsfrekvensen bland underrepresenterade grupper?

Participatory Health Research

Maximera deltagandet av de vars liv är föremål för studien, såsom i formuleringen av forskningsfrågan och syftet, utvecklingen av forskningsdesign, valet av lämpliga metoder för datainsamling och analys, genomförandet av forskningen, tolkningen av resultaten och spridningen av fynden

Roura, Maria, et al. "Participatory health research with migrants: opportunities, challenges, and way forwards." Health Expectations 24.2 (2021): 188-197.
Vargas C, Whelan J, Brimblecombe J, Allender S. Co-creation, co-design and co-production for public health: a perspective on definitions and distinctions. Public Health Res Pract. 2022;32(2):e3222211.

Region Stockholm

Tydliggör syfte och ökad tillit

- Informera om enkäten på befintliga arenor
- Öka tillit till avsändare
- Återkoppling om resultat
- Tydliggör vad som händer med resultat
- Incitament
- Olika språk

”Mer strukturella insatser generellt. Mer förtroendet för samhället. Kom ut i Rinkeby!” (kvinna, 36 år)

Region Stockholm

Anpassa enkäten och inbjudan

- Korta ned, dela upp frågor efter tema
- Lättare formulering av frågor, förklaring av begrepp
- Relevanta frågor (ex. undvika ställa frågor om yrke till den som inte jobbar)
- Attraktiv inbjudan med tydligare syfte
- Ta med relevanta ämnen (för unga: energidryck, sömnvanor, sociala media, snabbmat, press på skolan mm)
- Olika grupper föredrar olika svarsalternativ, men ingen föredrar app

”Nej du behöver färger alltså. […] hahaha det går från sex, dricker jag cola
till sexuell identitet” (kvinna, 19 år)

”Jag tror att folk inte vet hur man skickar brev” (man, 18 år)

Om QR-kod ”…sedan vet man ju inte om det går fram överhuvudtaget. […] det har jag jättesvårt för” (kvinna, ±50 år)

Region Stockholm

Och sedan..

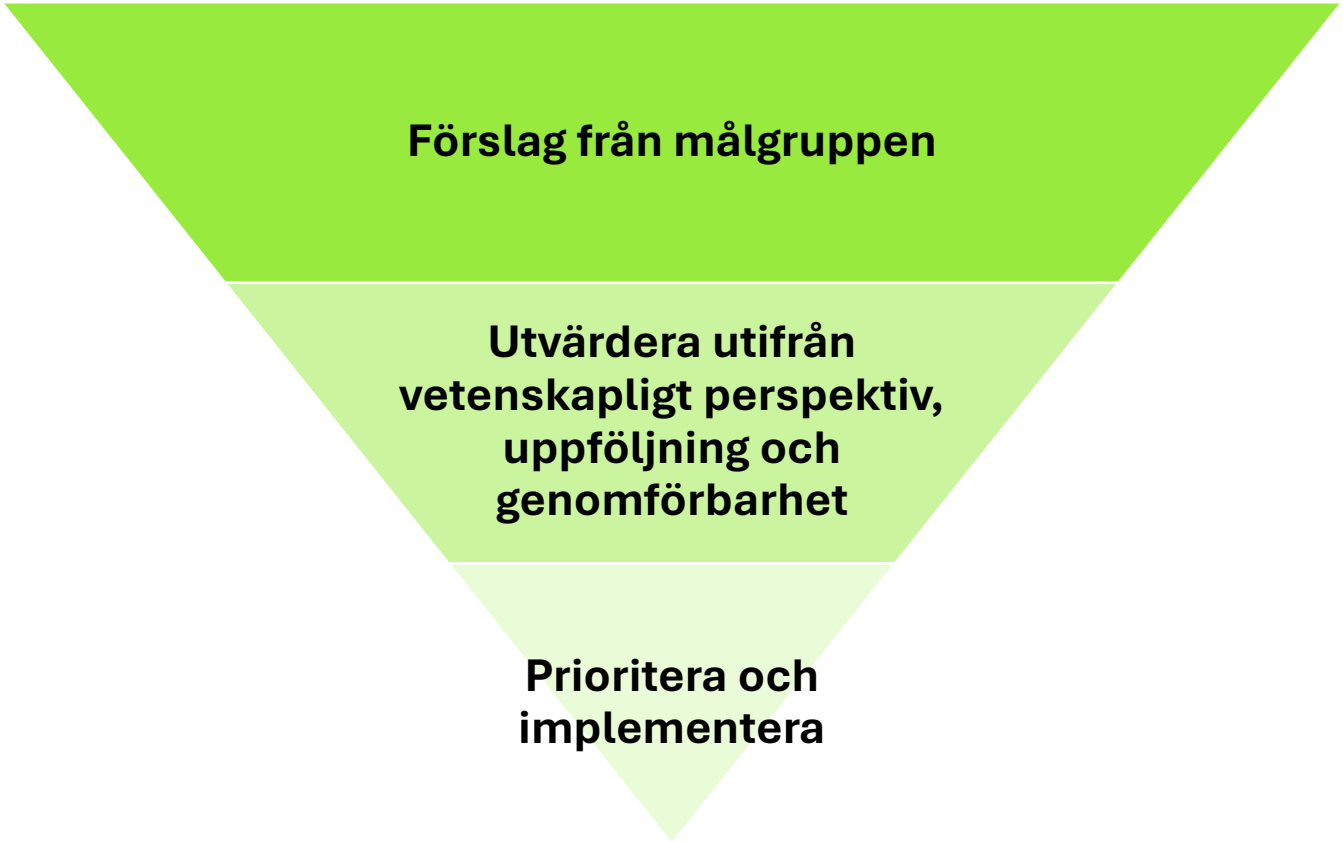

Region Stockholm

Exempel: incitament

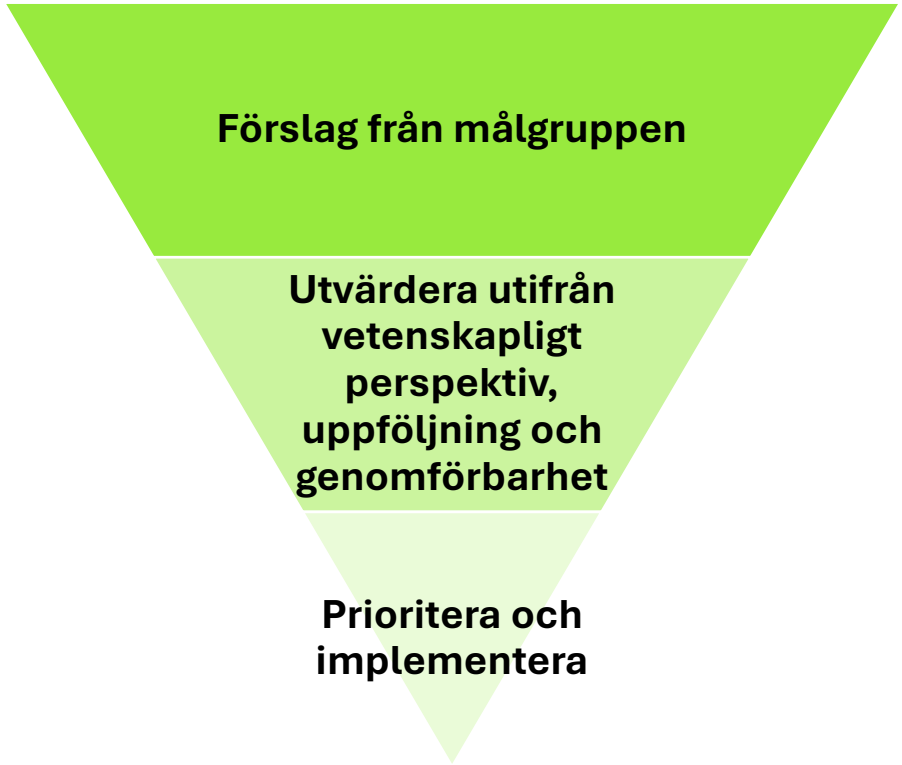

Så används data från folkhälsoenkäten

Region Stockholm använder folkhälsoenkäten brett i sitt folkhälsoarbete och utveckling av hälso- och sjukvården. Enkäten ger ny kunskap om vår hälsa, våra levnadsvanor, riskfaktorer för ohälsa och mycket mer. Den kunskapen använder vi bland annat för att uppnå målet om en god och jämlik hälsa för alla invånare i Stockholms län.

Ett viktigt underlag till hälso- och sjukvården

Resultaten från folkhälsoenkäten bidrar till hälso- och sjukvårdens arbete med att förebygga ohälsa och prioritera de med störst behov av vård. Kunskapen som samlas in används för att identifiera folkhälsoproblem och för att välja insatser som kan motverka dem.

"Folkhälsoenkäten ger oss kunskap som gör skillnad på riktigt för den hjälper oss att prioritera resurser rätt. Det handlar om att se var hälsan är sämre och behovet av vård större. Det gör att vi kan ge vårdcentralerna bättre förutsättningar att möta invånarnas behov."

Christine Lorne, Primärvårdsregionråd, Region Stockholm

"Folkhälsoenkäten har visat på en ökning av ohälsosamma matvanor i länet: vi äter för lite frukt, grönsaker och fisk samtidigt som vi dricker för mycket sötade drycker. Den informationen använder jag bland annat när jag utbildar personal inom hälso- och sjukvården."

Liisa Tolvanen, Specialistdietist obesitas, Centrum för obesitas, Region Stockholm

Stockholm

Exempel: enkäten

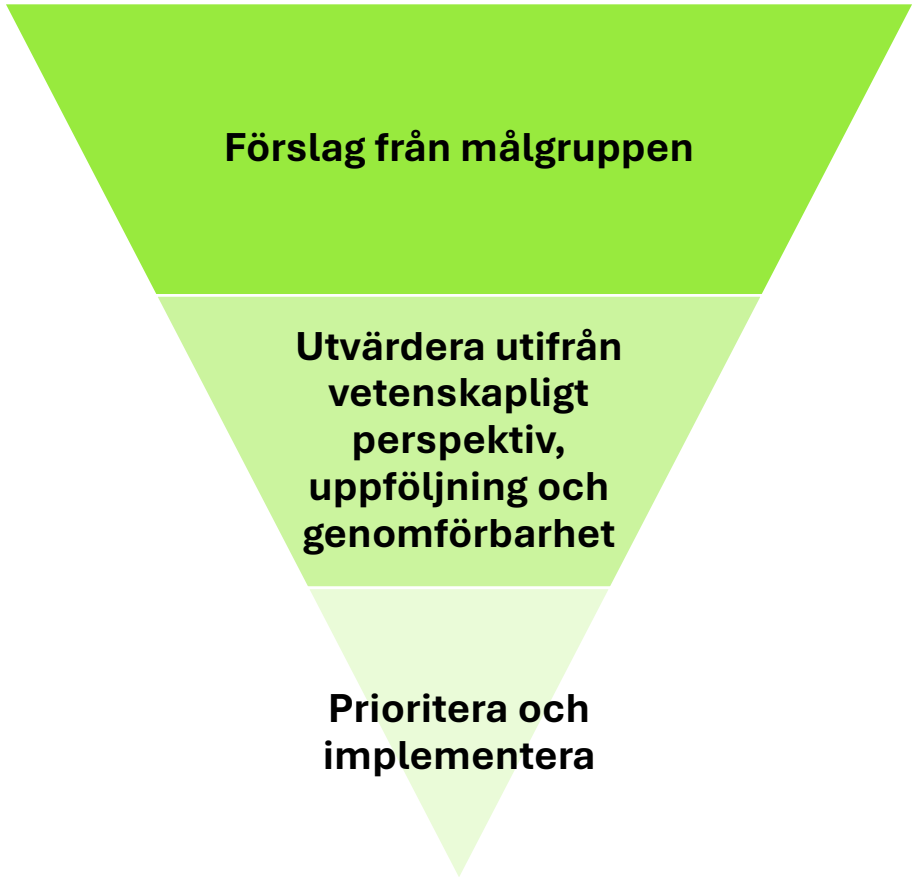

Korta ned, dela upp frågor efter tema
Lättare formulering av frågor, förklaring av begrepp

Skicka en enkät med relevanta och intressanta frågor spelar roll (OR = 1,73) liksom att göra den lättförståelig (OR = 1,47) och kort (OR =1,51–1,58).

Edwards PJ, Roberts I, Clarke MJ, DiGuiseppi C, Woolf B, Perkins C. Methods to increase response to postal and electronic questionnaires. Cochrane Database of Systematic Reviews. 2023(11).

Genomförbarhet: Intern diskussion kring uppföljning indikatorer, tidstrender osv

Region Stockholm

Exempel: enkäten

Region Stockholm

Hälsa Stockholm

Så här fyller du i formuläret

Frågorna besvaras genom att sätta ett kryss i en ruta ☒. Om du skulle råka sätta ett kryss i fel ruta, fyll i rutan helt ■ och sätt därefter ett nytt kryss i rätt ruta.

Hälsotillstånd

1. **Hur bedömer du ditt allmänna hälsotillstånd?**

   ☐ Mycket gott ☐ Gott ☐ Någorlunda ☐ Dåligt ☐ Mycket dåligt

2. **a) Har du någon långvarig sjukdom, besvär efter olycksfall, funktionshinder eller annat långvarigt hälsoproblem?**

   ☐ Nej
   ☐ Ja → *Om Ja:*

   b) Har dessa besvär medfört att din arbetsförmåga varit nedsatt eller att du hindrats i andra dagliga sysselsättningar?

   ☐ Ja, i hög grad ☐ Ja, i någon mån ☐ Nej

Region Stockholm

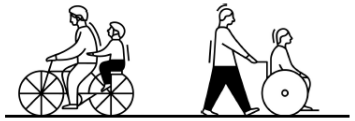

Kryssa så här ☒, inte så här ☒. Om du kryssat fel, fyll hela rutan ■ och kryssa i nya rutan ☒

Bakgrund

1. **Vilket år är du född?**

   Ange ditt födelseår (ÅÅÅÅ) ⌊_⌊_⌊_⌊_⌋

Hälsan i stort

2. **Hur är din hälsa generellt?**

   ☐ Mycket bra
   ☐ Bra
   ☐ Någorlunda
   ☐ Dålig
   ☐ Mycket dålig

Region Stockholm

Inbjudan

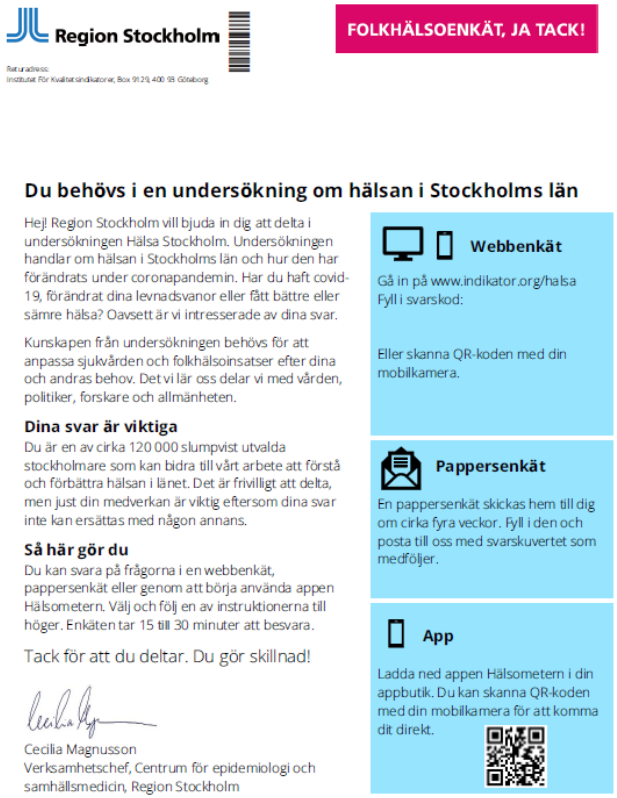

Region Stockholm

FOLKHÄLSOENKÄT, JA TACK!

Returadress:
Institutet för Kvalitetsindikatorer, Box 9121, 400 93 Göteborg

Du behövs i en undersökning om hälsan i Stockholms län

Hej! Region Stockholm vill bjuda in dig att delta i undersökningen Hälsa Stockholm. Undersökningen handlar om hälsan i Stockholms län och hur den har förändrats under coronapandemin. Har du haft covid-19, förändrat dina levnadsvanor eller fått bättre eller sämre hälsa? Oavsett är vi intresserade av dina svar.

Kunskapen från undersökningen behövs för att anpassa sjukvården och folkhälsoinsatser efter dina och andras behov. Det vi lär oss delar vi med vården, politiker, forskare och allmänheten.

Dina svar är viktiga

Du är en av cirka 120 000 slumpvist utvalda stockholmare som kan bidra till vårt arbete att förstå och förbättra hälsan i länet. Det är frivilligt att delta, men just din medverkan är viktig eftersom dina svar inte kan ersättas med någon annans.

Så här gör du

Du kan svara på frågorna i en webbenkät, pappersenkät eller genom att börja använda appen Hälsometern. Välj och följ en av instruktionerna till höger. Enkäten tar 15 till 30 minuter att besvara.

Tack för att du deltar. Du gör skillnad!

Cecilia Magnusson
Verksamhetschef, Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin, Region Stockholm

Webbenkät

Gå in på www.indikator.org/halsa
Fyll i svarskod:

Eller skanna QR-koden med din mobilkamera.

Pappersenkät

En pappersenkät skickas hem till dig om cirka fyra veckor. Fyll i den och posta till oss med svarskuvertet som medföljer.

App

Ladda ned appen Hälsometern i din appbutik. Du kan skanna QR-koden med din mobilkamera för att komma dit direkt.

Enkäten finns tillgänglig på svenska och engelska.
Mer information om undersökningen och hur dina uppgifter skyddas finns på baksidan.

Kontakta oss
Om du har frågor om undersökningen eller inte vill delta kan du kontakta oss.

E-post: folkhalsoenkat.slso@sll.se
Telefon: 08 - 123 371 81

Region Stockholm

Origo Group, S:t Larsgatan 3
582 24 Linköping

Inbjudan att delta i en folkhälsoenkät

Vi vill veta hur du mår – för att förbättra stödet där du bor

Hej! Du är slumpmässigt utvald att svara på Region Stockholms folkhälsoenkät Hälsa Stockholm. Enkäten innehåller korta frågor om hur du mår och om dina levnadsvanor. Det är frivilligt att delta, men just du är en av få som representerar män under 30 år i Botkyrka.

Dina svar är viktiga
Region Stockholm ansvarar för hälso- och sjukvården i Stockholms län. Dina och andras svar på den här enkäten ger oss bättre kunskap om invånarnas livsvillkor och hälsa. Den kunskapen använder vi för att anpassa sjukvård och hälsofrämjande insatser efter de faktiska behov som finns – och för att minska ojämlikheterna i hälsa.

Gör så här för att delta
Skanna QR-koden för att öppna enkäten
eller gå till www.svara.origo.live
Svarskod:

Dina svar är skyddade
Det tar cirka 15 till 30 minuter att fylla i enkäten. Frågorna handlar bland annat om mat- och sömnvanor, snus, träning och alkoholvanor. Dina svar är skyddade och hanteras med sekretess. Uppgifterna kommer enbart användas för att öka kunskapen om hälsan i länet. Läs mer om enkäten och hur dina uppgifter skyddas på baksidan.

Tack för att du deltar. Du gör skillnad!

Anders Ahlsson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Boel Brynedal
Projektledare för Hälsa Stockholm

Kontakta Origo Group om du får problem vid inloggning eller har frågor om enkäten. Ange "Folkhälsoenkät" som referens.

E-post: support@origogroup.com
Telefon: 08 591 23 650 (vardagar kl. 8–17)

Läs mer om folkhälsoenkäten

Region Stockholm

Layout med bild, glesare

Region Stockholm

Origo Group, S:t Larsgatan 3
582 24 Linköping

Inbjudan att delta i en folkhälsoenkät

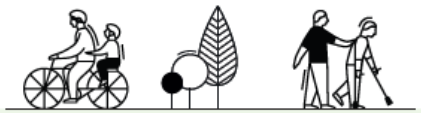

Vi vill veta hur du mår – för att förbättra stödet där du bor

Hej! Du är slumpmässigt utvald att svara på Region Stockholms folkhälsoenkät Hälsa Stockholm. Enkäten innehåller korta frågor om hur du mår och om dina levnadsvanor. Det är frivilligt att delta, men just du är en av få som representerar män under 30 år i Botkyrka.

Dina svar är viktiga
Region Stockholm ansvarar för hälso- och sjukvården i Stockholms län. Dina och andras svar på den här enkäten ger oss bättre kunskap om invånarnas livsvillkor och hälsa. Den kunskapen använder vi för att anpassa sjukvård och hälsofrämjande insatser efter de faktiska behov som finns – och för att minska ojämlikheterna i hälsa.

Gör så här för att delta
Skanna QR-koden för att öppna enkäten
eller gå till www.svara.origo.live
Svarskod:

Dina svar är skyddade
Det tar cirka 15 till 30 minuter att fylla i enkäten. Frågorna handlar bland annat om mat- och sömnvanor, snus, träning och alkoholvanor. Dina svar är skyddade och hanteras med sekretess. Uppgifterna kommer enbart användas för att öka kunskapen om hälsan i länet. Läs mer om enkäten och hur dina uppgifter skyddas på baksidan.

Tack för att du deltar. Du gör skillnad!

Anders Ahlsson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Boel Brynedal
Projektledare för Hälsa Stockholm

Kontakta Origo Group om du får problem vid inloggning eller har frågor om enkäten. Ange "Folkhälsoenkät" som referens.

E-post: support@origogroup.com
Telefon: 08 591 23 650 (vardagar kl. 8–17)

Läs mer om folkhälsoenkäten

Rubrik förenklat och som förklarar syftet

Riktad inbjudan till dem med lägst svarsfrekvens

Vad är Region Stockholm?

Vad händer med mina svar? Oro kring anonymitet och sekretess

Region Stockholm

Exempel: öka tillit och förklara syftet

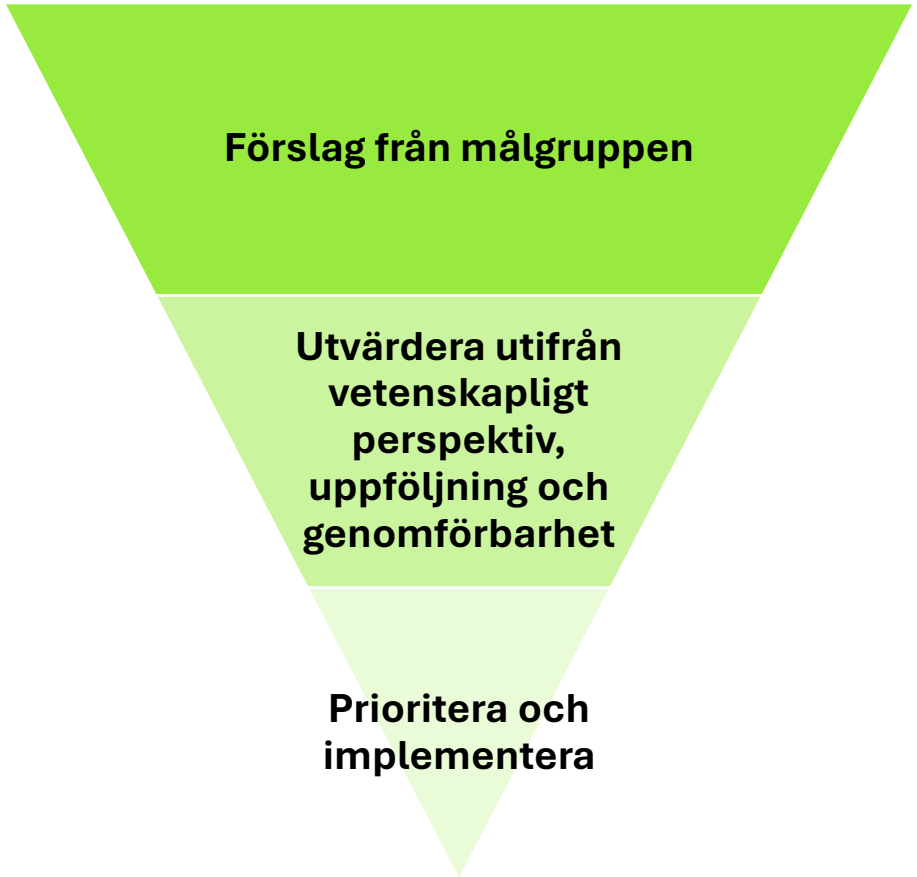

- Låg tillit till Region Stockholm
- Enkäten är inte prioriterad i vardagen
- Otydligt syfte med enkäten

Diskussion kring:

- Riktad hjälp i prioriterade områden – få hjälp med att fylla i enkäten
- Central kommunikation på bussarna osv, använda sociala media
- Spela in film i olika språk för att för förklara syftet
- Information i prioriterade områden

Region Stockholm

Utåtriktad arbete

- I samarbete med Transkulturell Centrum.
  Kort utbildning om Folkhälsoenkäten till hälsokommunikatörer och hälsoinformatörer innan insatsen:
  - Hälsokommunikatörer har informerat om enkäten i prioriterade områden i olika arenor (vårdcentraler, SFI, öppna förskolan, jobbtorg, Sommar i Järva osv) och på olika språk. Har hjälpt de som hade svårt med att fylla i enkäten. Totalt 69 tillfällen och träffat runt 1300 individer.
  - Hälsoinformatörer har informerat om enkäten i prioriterade områden (centrum, torg, Kyrkan, moské osv), förklarat syftet, och hjälpt dem att hitta information

Region Stockholm

Svarsfrekvens Folkhälsoenkät 2026

Region Stockholm

Svarsfrekvens över tid

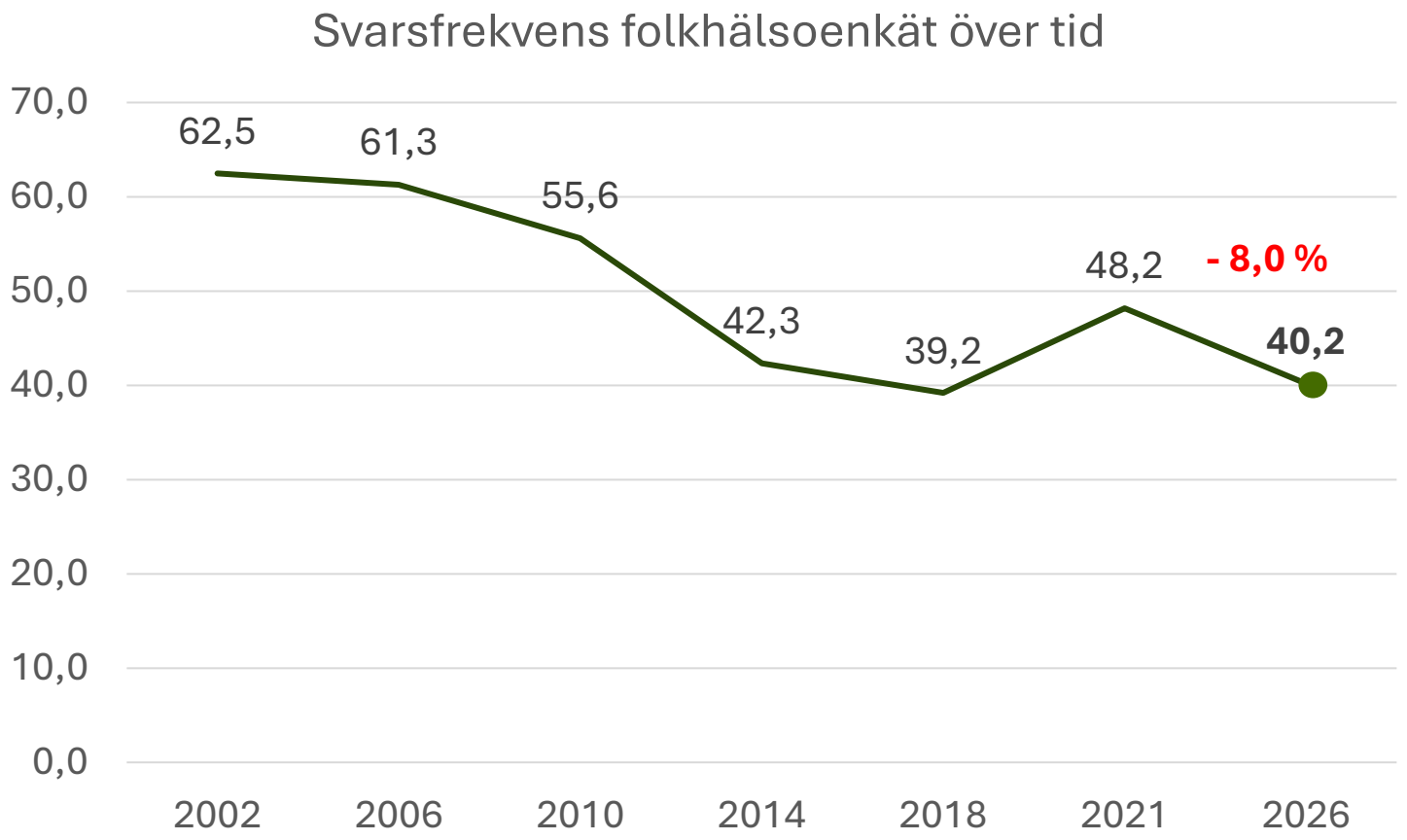

Region Stockholm

Svarsfrekvens totalt 2026 efter område

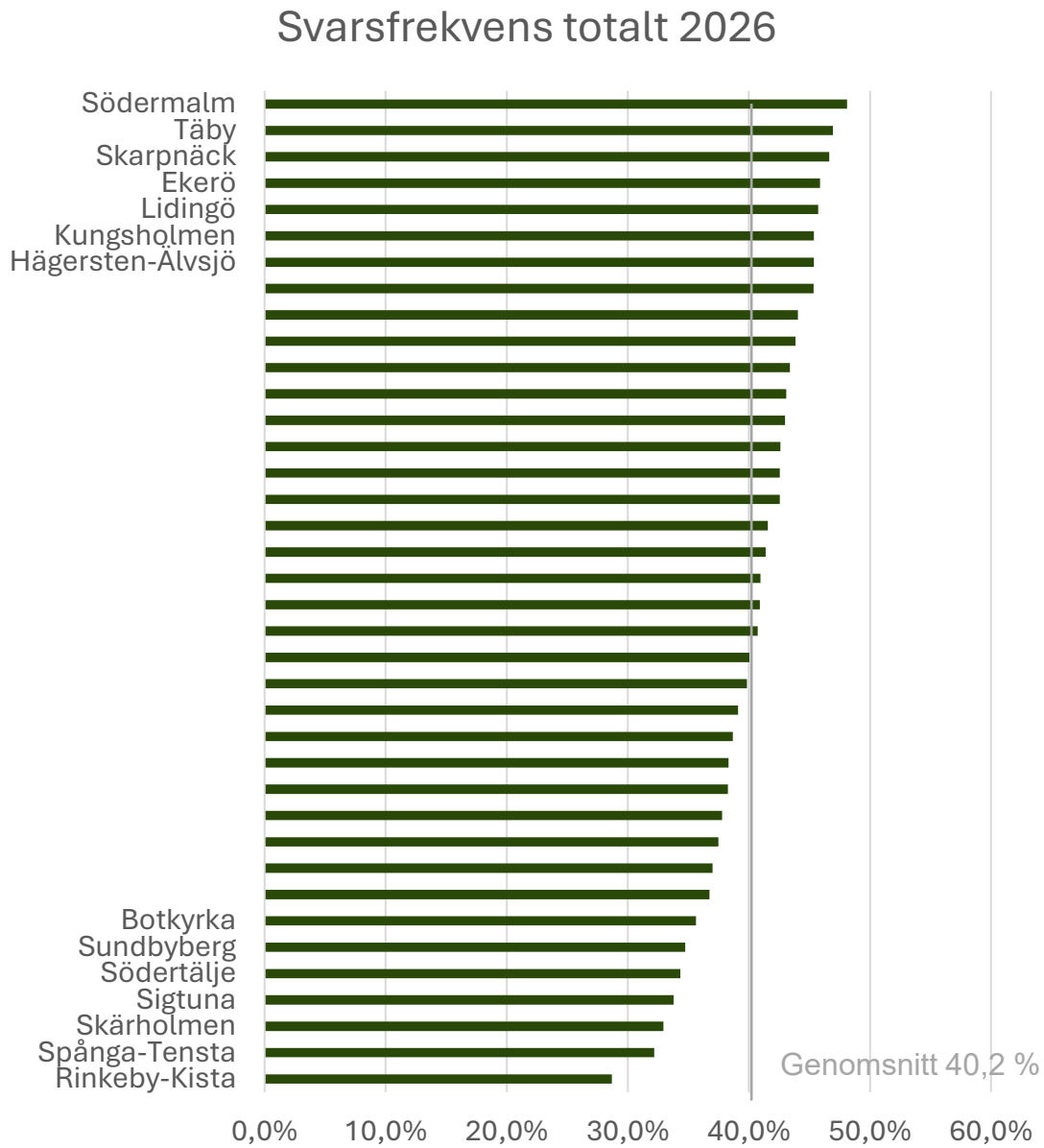

Region Stockholm

Svarsfrekvens efter område – skillnad mellan 2021 och 2026

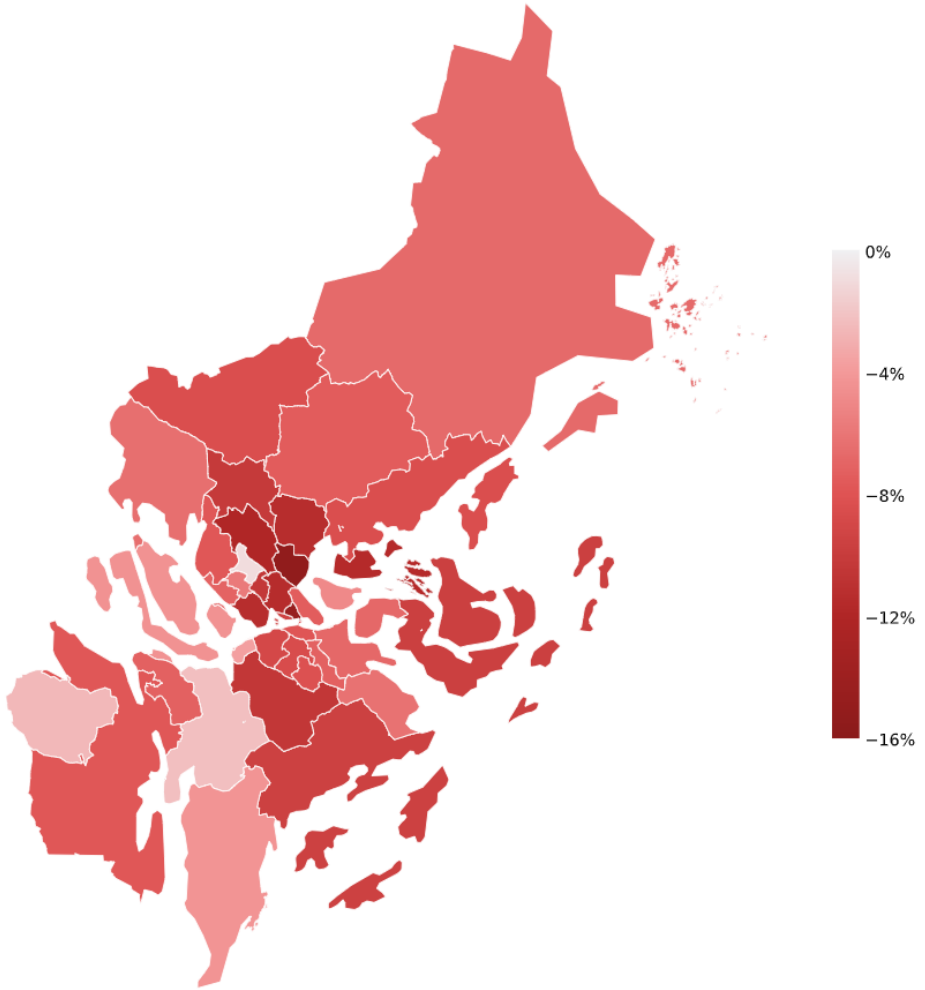

Skillnad svarsfrekvens, största minskning (mer än 10 %)

Danderyd	-15,3%
Norrmalm	-14,7%
Sollentuna	-12,0%
Vaxholm	-11,6%
Solna	-11,5%
Bromma	-11,4%
Täby	-11,4%

Skillnad svarsfrekvens, lägsta minskning (mindre än 5%)

Lidingö	-4,9%
Ekerö	-4,4%
Nynäshamn	-4,4%
Skärholmen *	-3,7%
Nykvarn	-2,6%
Botkyrka *	-2,3%
Rinkeby-Kista *	-1,0%

* Prioriterade områden

Region Stockholm

Svarsfrekvens efter ålder och kön

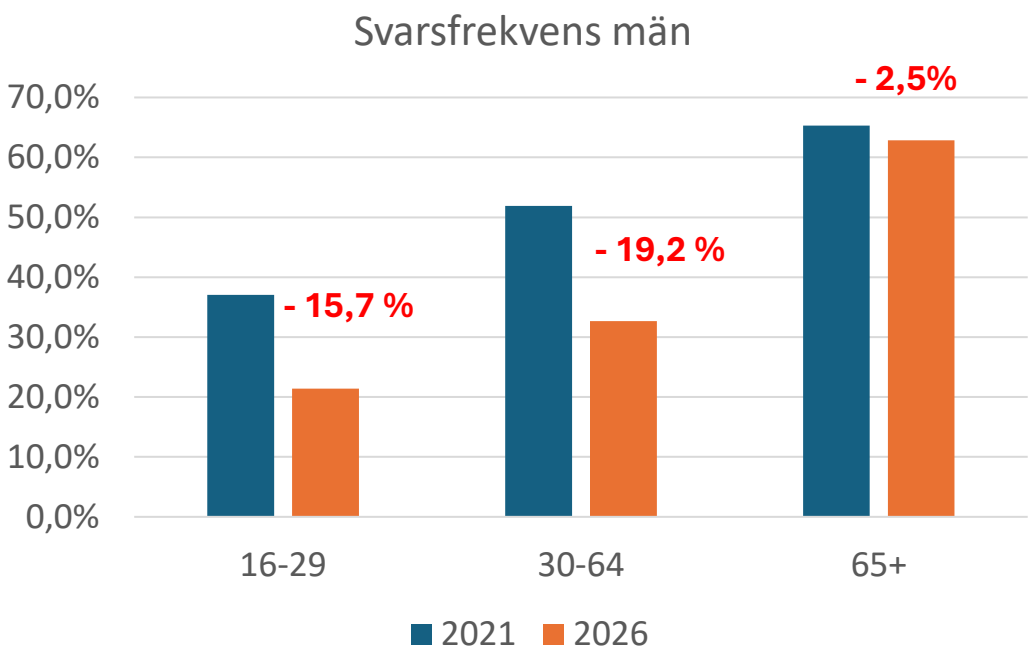

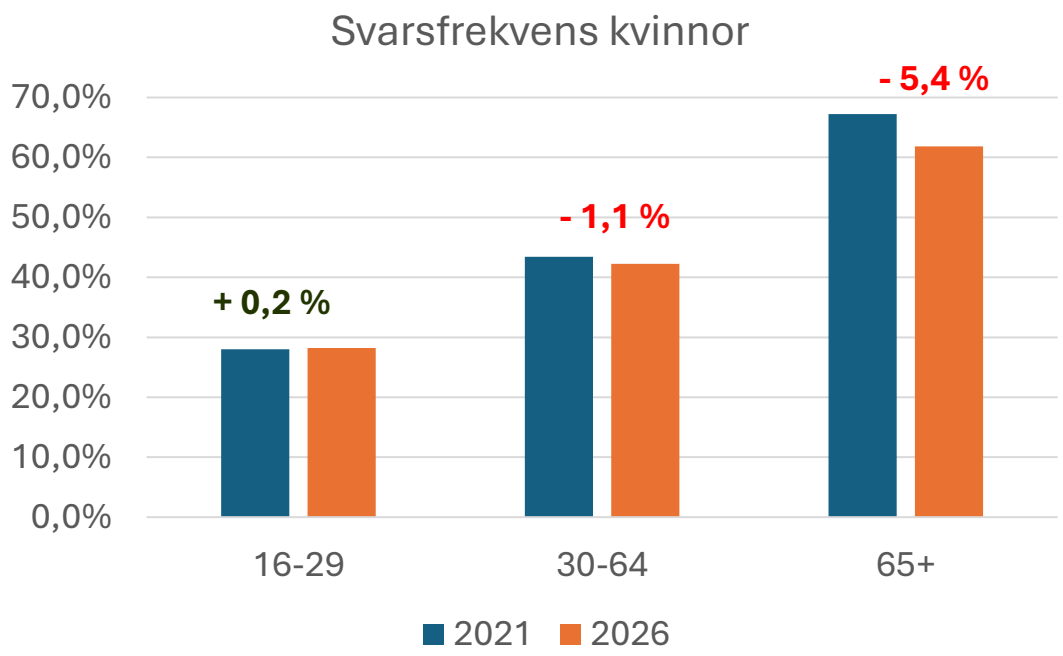

Minskningen var störst för män yngre än 65 år och vi såg en (väldigt) liten ökning för unga kvinnor

Region Stockholm

Svarsfrekvens efter utbildningsnivå

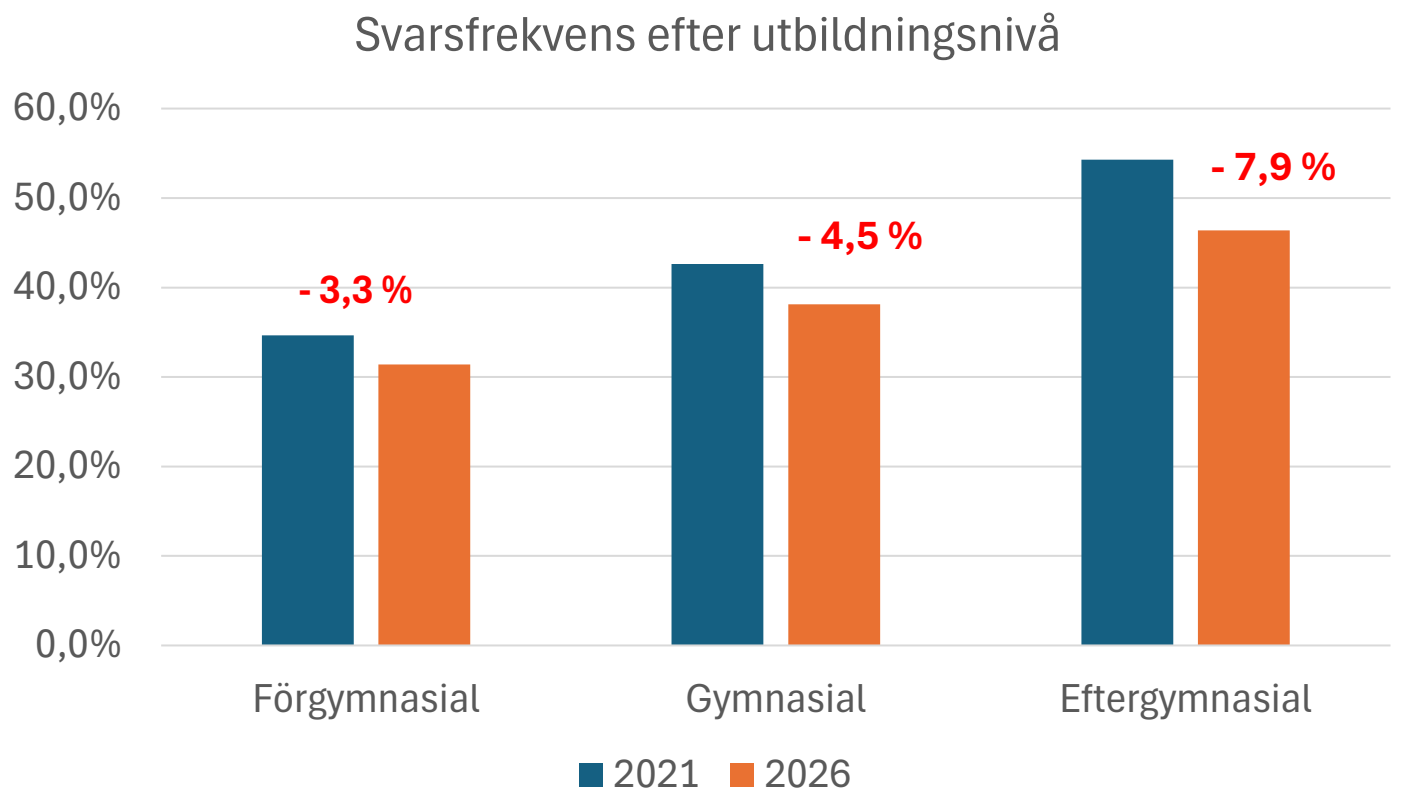

Minskningen var störst bland deltagare med högst utbildningsnivå och minst bland de med lägst utbildningsnivå

Region Stockholm

Svarsfrekvens efter inkomst

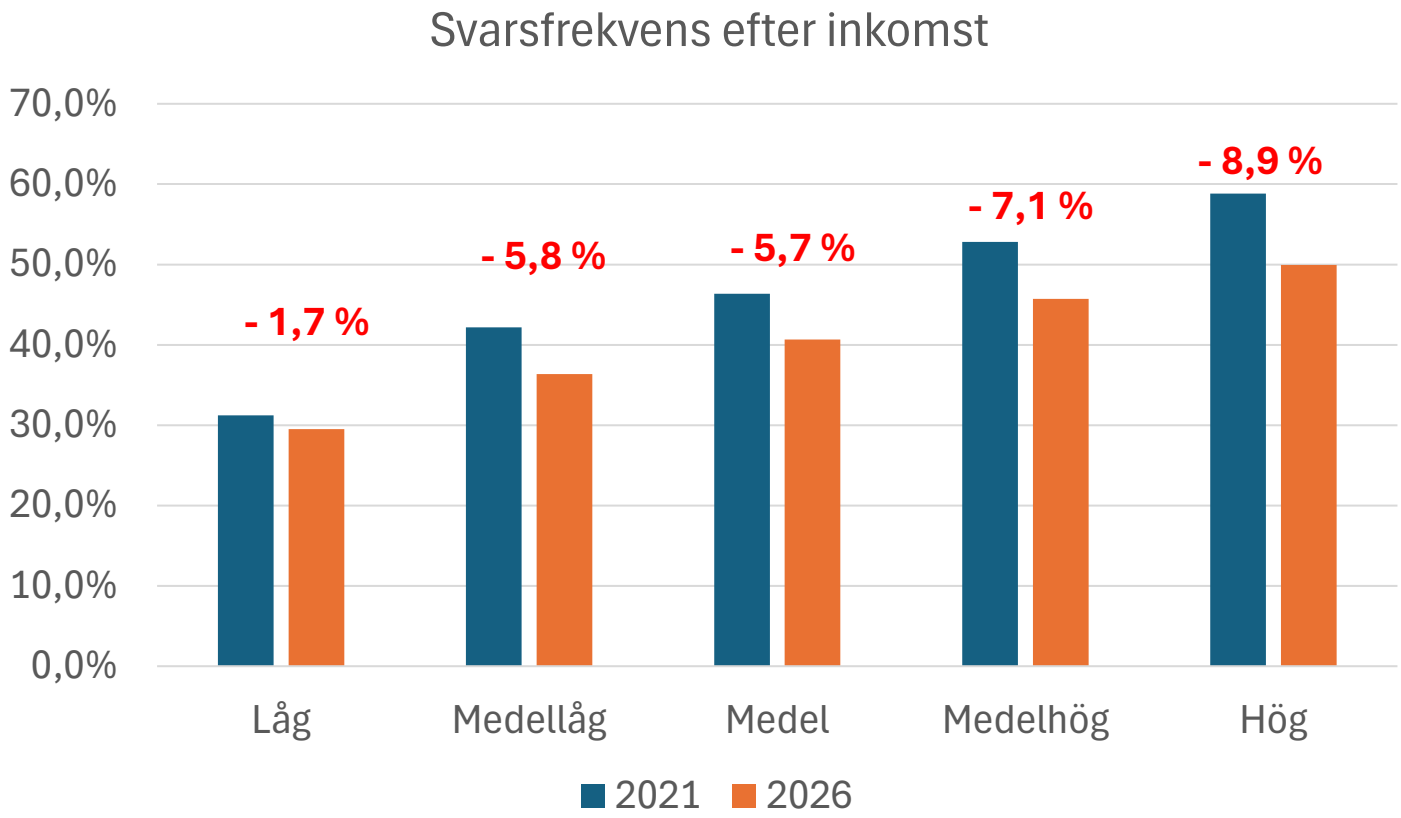

Minskningen var störst bland deltagare med högre inkomst och minst bland de med lägre inkomst

Region Stockholm

Svarsfrekvens efter födelseland

Skillnad svarsfrekvens mellan 2021 och 2026

Ålder	**Kön**	**Födelseland**		
		Sverige	*Europa*	*Övriga världen*
16–29	Kvinnor	-10	**-4,7**	**-3,2**
	Män	**-7,1**	**-5,5**	**-4,3**
30–64	Kvinnor	-11,4	-9	**-2,3**
	Män	-12,3	-9,3	**-4,9**
65+	Kvinnor	**-2,1**	**-6,9**	**0,3**
	Män	**-4,1**	**-7,2**	**2,7**

Fet: minskning lägre än genomsnitt

Minskningen var störst bland deltagare födda i Sverige och minst för de födda i övriga världen

Region Stockholm

Nästa steg – långsiktigt arbete

- Öka kompetensen om invånarsamverkan och samskapande metoder
- Öka närvaro och synligheten i områden med låg svarsfrekvens, t ex kontinuerlig information om enkäten, syftet och vad som händer med resultatet + förklara kopplingen till sjukvården, regionen och folkhälsan i området, i samarbete med lokala aktörer som tex SFI och medborgarkontoret
- Konkret nästa steg: Återkoppla enkätresultat till målgruppen och få deras input på frågorna ”vad tycker de om resultaten, stämmer deras verklighet med siffrorna?” och få input på hur resultat kan användas i lokal folkhälsoarbete

Region Stockholm

Tack!!

Kontakt:

vicky.bartelink@regionstockholm.se

ana.hagstrom@regionstockholm.se

Region Stockholm